

11 בינואר 2019

לכבוד

גב' דינה זילבר

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-מינהלי)

שלום רב,

הנדון: פניית שרת התרבות למוזיאון חיפה בדרישה להסיר עבודה

לצערנו עלינו לפנות אליך בעקבות ניסיון נוסף של שרת התרבות להתערב בתכנים של יצירות אמנות ולאיים ללא סמכות וללא עילה בקיצוץ תקציב של מוסד תרבות.

ביום 10.1.2019 פנתה שרת התרבות למנכ"ל מוזיאוני חיפה בדרישה להסיר עבודה מתערוכה שמתקיימת במוזיאון חיפה לאמנות (העתק המכתב מצ"ב). המדובר בתערוכה "סחורה מקודשת", שנפתחה לפני למעלה מחמישה חודשים ואמורה להינעל בעוד כחודש. קצפה של השרה יצא נגד יצירתו של האמן הפיני יאני לינון "מק'ישו", אותה ניתן לראות באתר המוזיאון. כפי שמסבירה שם אוצרת התערוכה שקד שמיר, "דמותו של ישו הצלוב מככבת כאלמנט חתרני ביצירותיהם של יאני לינון, מגנוס יואן וניק סטרן, המבקשים לעורר מחשבה באשר לשיתוף הפעולה בין מערכות דתיות וצרכניות". במכתבה ציינה, בין היתר, השרה רגב כך:

"הצגה מגחיכה של ישו הצלוב, הסמל הדתי החשוב ביותר לנוצרים בעולם, לא יכולה לחסות תחת חופש הביטוי. זילותם של סמלים מקודשים לדתות ולמאמינים רבים בעולם כאקט מחאה אמנותי אינה לגיטימית ואינה יכולה לשמש כיצירה במוסד תרבות, הנתמך בכספי המדינה. כידוע לך, ישנם כללים, המוסדרים בחוק יסודות התקציב, שעל פיהם עלולה להיפגע התמיכה במוסד תרבות."

למרות שהשרה מכירה בכך שמדובר (לכאורה) באקט מחאתי ובמטאפורה, הדבר לא מנע ממנה לדרוש ממנכ"ל מוזיאוני חיפה להסיר את היצירה.

נראה שבמקרה זה ביצעה שרת התרבות קפיצת מדרגה מדאיגה מכמה בחינות. בעוד שבעבר פנתה השרה לראשי עיריות שהם נבחרו ציבור בדרישה למנוע אירועי תרבות שתוכנם לא נשא חן בעיניה, הפעם הפנייה היא למוסד התרבות עצמו, הסמוך על שולחנו של משרד התרבות מבחינה תקציבית. למרות שהובהר לשרה הבהר היטב, כי המנגנון להפחתת תקציב לפי חוק יסודות התקציב לא יכול לשמש כלי לדרישה למנוע הצגתה של יצירת אמנות היא בכל זאת עושה בו שימוש. ולא רק שלמרביית המזל הסמכות להפחתת תקציב על פי החוק לא מסורה לשרת התרבות אלא לשר האוצר, אלא שהאיום בהפחתת תקציב מחוסר כל עילה. גם העילות העמומות ביותר שבחוק יסודות התקציב אינן כוללות פגיעה ברגשות דתיים.

פנייה מעין זו של שרת התרבות, אף שהיא משוללת סמכות או עילה בדיון, פוגעת בחופש היצירה ובחופש הביטוי האמנותי של מוסדות תרבות.

בכבוד רב,

דן יקיר, עו"ד
היועץ המשפטי

העתקים : ד"ר עינת קליש רותם, ראשת עיריית חיפה kalisch@haifa.muni.il
מר נסים טל, מנכ"ל מוזיאוני חיפה nissim@hms.org.il